

Sygn. akt IV CSK 441/08

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 4 marca 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący)

SSN Antoni Górski (sprawozdawca)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

Protokolant Izabela Czapowska

w sprawie z powództwa H.S.
przeciwko Powszechnemu Zakładowi Ubezpieczeń SA
o zapłatę,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej
w dniu 4 marca 2009 r.,
skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 8 maja 2008 r., sygn. akt [...],

**oddala skargę kasacyjną i nie obciąża powódki kosztami
zastępstwa prawnego na rzecz pozwanej w postępowaniu
kasacyjnym.**

Uzasadnienie

Powódka H.S. dochodziła w sprawie [...] Sądu Okręgowego w O. zasądzenia od pozwanego PZU S.A. zadośćuczynienia i roszczeń odszkodowawczych z tytułu wypadku samochodowego, któremu uległa w dniu 17 maja 2002 r. Powództwo w tej sprawie zostało oddalone wyrokiem z dnia 12 maja 2006 r., a wniesioną przez powódkę apelację oddalił Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 8 listopada 2006 r. Powódka w obu instancjach została obciążona kosztami procesu. Wniesiona przez pełnomocnika powódki skarga kasacyjna od tego wyroku została odrzucona postanowieniem Sądu Apelacyjnego z dnia 13 lutego 2007 r. z tej przyczyny, że pełnomocnik dokonał opłaty od tej skargi na konto niewłaściwego Sądu.

W niniejszej sprawie powódka wniosła roszczenie odszkodowawcze o zasądzenie kwoty 91.452,40 zł przeciwko ubezpieczycielowi od odpowiedzialności cywilnej reprezentującego ją pełnomocnika w sprawie [...], czyli przeciwko PZU S.A., wskazując, że na skutek niewłaściwego działania jej pełnomocnika doszło do odrzucenia skargi kasacyjnej, w wyniku czego poniosła szkodę, którą obowiązany jest naprawić pozwany zakład ubezpieczeń.

Wyrokiem z dnia 27 listopada 2007 r. Sąd Okręgowy w O. zasądził od pozwanego PZU na rzecz powódki kwotę 1.200 zł tj. zwrot wynagrodzenia uiszczanego przez powódkę pełnomocnikowi za opracowaną i wniesioną skargę kasacyjną, która została odrzucona na skutek jego uchybienia w określeniu adresata opłaty kasacyjnej, umorzył postępowanie do kwoty 8.626 zł i oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Apelacja powódki od tego rozstrzygnięcia, kwestionująca oddalenie jej roszczenia, została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 8 maja 2008 r. Sąd Apelacyjny podkreślił, że punktem wyjścia oceny roszczenia odszkodowawczego powódki jest ustalenie, czy skarga kasacyjna, odrzucona przez Sąd na skutek niedopatrzenia formalnego pełnomocnika powódki, miała szanse na uwzględnienie przez Sąd Najwyższy – w wypadku jej należytego opłacenia przez tegoż pełnomocnika. Na to kluczowe pytanie Sąd udzielił odpowiedzi negatywnej. Przed wszystkim uznał, że, wbrew stanowisku skarżącej, Sądy w niniejszej

sprawie nie są związane ustaleniami i oceną Sądu dokonanymi w sprawie [...], wytoczonej przez powódkę przeciwko PZU na Życie S.A. W tamtej sprawie Sądy obu Instancji przyjęły, że istnieje związek przyczynowy pomiędzy wypadkiem z dnia 17 maja 2002 r., a odniesionym przez powódkę uszczerbkiem na zdrowiu, w związku z czym przyznano powódce świadczenie z tytułu ubezpieczenia NW. Natomiast w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu I – ej Instancji, oparte na opinii biegłych z Zakładu Medycyny Sądowej, że taki związek przyczynowy nie istnieje, co skutkowało oddaleniem apelacji powódki.

Wyrok Sądu Apelacyjnego zakwestionowała powódka skargą kasacyjną. Zarzuciła w niej naruszenie art. 365 § 1 k.p.c., art. 290 § 1 i 2 w zw. z art. 278 § 1 i art. 285 § 1 k.p.c. oraz art. 286 i art. 217 § 1 i 2 k.p.c. i na tej podstawie wniosła o uchylenie skarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W sprawie jest bezsporne, iż do odrzucenia skargi kasacyjnej powódki w procesie [...] Sądu Okręgowego w O. doszło na skutek uchybienia w opłaceniu tej skargi, jakiego dopuścił się reprezentujący powódkę radca prawny. Wobec tego w sprawie niniejszej, w której powódka dochodzi odszkodowania z tytułu tego uchybienia jej pełnomocnika, kwestią zasadniczą jest wykazanie, że skarga ta miała szanse na uwzględnienie, gdyby tylko została prawidłowo opłacona (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2006 r., V CKS 292/06, niepubl.). Sądy obu instancji uznały, że nie ma merytorycznych podstaw do przyjęcia odpowiednio wysokiego stopnia prawdopodobieństwa, że ewentualne orzeczenie Sądu Kasacyjnego w tamtej sprawie zapadłoby na korzyść powódki. W skardze kasacyjnej wniesionej w rozpoznawanej sprawie powódka kwestionuje to stanowisko. Podstawowym argumentem skarżącej jest powoływanie się na to, że we wcześniej rozpoznawanej sprawie [...] Sąd Rejonowy uwzględnił częściowo jej roszczenie o świadczenie z tytułu ubezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków, skierowane przeciwko PZU na Życie S.A., przyjmując na podstawie opinii dwóch biegłych ortopedów, że istnieje związek przyczynowy pomiędzy wypadkiem komunikacyjnym, jakiemu uległa powódka w dniu 17 maja 2002 r., a schorzeniami

kręgosłupa, które ujawniły się u niej w latach 2003 i 2004 w postaci rwy kulszowej prawostronnej oraz przepukliny jądra miażdżystego na poziomie tarczy międzykręgowej L4 – L5. W ocenie powódki, orzeczenie w tamtej sprawie jest prejudykatem, który na podstawie art. 356 § 1 k.p.c. powinien być wiążący w sprawie niniejszej w tym sensie, że Sądy nie mogły, jak to uczyniły, dokonać w niej ustaleń odmiennych i przyjąć, że brak jest związku przyczynowego pomiędzy zdarzeniem z dnia 17 maja 2002 r., a ujawnionymi po roku czasu schorzeniami powódki. W ten sposób zarzut naruszenia art. 365 § 1 k.p.c. stał się zasadniczym zarzutem konstruującym całą skargę kasacyjną powódki.

Zarzut ten jest niezasadny. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 stycznia 2000 r., II CKN 655/98, niepubl., art. 365 § 1 k.p.c. reguluje kwestię prawomocności materialnej wyroku w znaczeniu pozytywnym. Polega ona, co do zasady, na tym, że związanie treścią prawomocnego rozstrzygnięcia ogranicza się przede wszystkim do stron procesu i sądu, który je wydał, a następnie obejmuje także inne sądy oraz organy państwowe i organy administracji publicznej. To związanie innych sądów ogranicza się jednak do treści rozstrzygnięcia zawartego w sentencji a nie obejmuje jego motywów. Dlatego też w orzecznictwie przyjmuje się, że sąd cywilny nie jest związany ustaleniami i oceną dowodów dokonanyymi w innej sprawie. Podkreśla się tylko, że dokonując samodzielnych ustaleń, nie może ignorować stanowiska zajętego w innej sprawie, w której stan faktyczny konstruowany był na tym samym zdarzeniu, lecz biorąc je pod uwagę, obowiązany jest dokonać własnych, wszechstronnych ustaleń i samodzielnych ocen, które w rezultacie mogą prowadzić do odmiennych konkluzji (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2002 r., IV CKN 2002/00, czy z dnia 13 października 2005 r., I CK 217/05, niepubl.). Uzasadnieniem tego stanowiska są dwa istotne argumenty. Zasadniczym jest ten, że w grę wchodzi tu kwestia prawa do oceny wiarygodności dowodów, będąca podstawą i gwarancją niezawisłości orzekania sędziowskiego. Dlatego też, jak trafnie podkreślono w wyroku IV CKN 1073/00, wszelkie wyłączenia i wyjątki od zawarowanej w art. 233 § 1 k.p.c. zasady samodzielności i niezawisłości sądu w dokonywaniu oceny materiału dowodowego należy interpretować ścieśniająco. Drugi argument wynika stąd, że w każdej ze spraw opartych na tym samym zdarzeniu sądy - w następstwie realizowania

zasady kontrydiktoryjności procesu cywilnego - mogą dysponować różnym materiałem dowodowym. Prowadzi to do wniosku, że, wbrew zastrzeżeniom skarżącej, Sądy w sprawie [...] mogły samodzielnie badać i ustalać czy pomiędzy wypadkiem komunikacyjnym z dnia 17 maja 2002 r., a ujawnionymi później schorzeniami kręgosłupa u powódki zachodzi związek przyczynowy, czy też nie. Opierając się na opinii biegłych z Zakładu Medycyny Sądowej, Sądy obu Instancji wykluczyły istnienie takiego związku. Zdaniem Sądów, biegli ci przekonująco wykazali, że w trakcie takiego wypadku komunikacyjnego, w jakim brała udział powódka, kiedy to jeden z samochodów uderza w tył drugiego, dochodzi u kierowcy do nagłego zgięcia głowy do tyłu, a następnie do jej gwałtownego odgięcia do przodu. Na skutek działania tych przeciążeń zwykle powstają urazy w okolicach kręgosłupa szyjnego. Tułów zaś przesuwają się tylko nieznacznie, gdyż jest zabezpieczony pasem bezpieczeństwa oraz odruchowym usztywnieniem rąk na kierownicy. Wobec tego w zasadzie niemożliwym jest, aby przy braku charakterystycznych dla tego typu wypadków obrażeń kręgosłupa w części górnej, doszło do urazu części dolnej kręgosłupa powódki. Za tym stanowiskiem przemawia dodatkowo to, że powódka po wypadku nie narzekała na dolegliwości kręgosłupa, a do lekarza zgłosiła się dopiero po roku od zdarzenia. Stwierdzone wtedy schorzenia mają więc charakter samoistny. Należy przy tym podkreślić, że biegli z Zakładu Medycyny Sądowej ustosunkowali się do odmiennej opinii złożonej w sprawie [...] i dopiero wtedy Sądy w sprawie [...] podzieliły ich opinię, czyniąc ją podstawą orzeczeń, najpierw oddalającego powództwo, a następnie apelację powódki.

W takim stanie rzeczy uznać należy, iż skarga kasacyjna wywiedziona w sprawie [...], oparta głównie na zarzucie naruszenia art. 365 § 1 k.p.c. nie miała realnych szans na uwzględnienie, mimo że dokonywanie odmiennych ustaleń przez sądy w związku z tym samym zdarzeniem jest stanem sprzecznym z konieczną dążnością do jednolitości orzecznictwa, a więc niepożądanym. Jest tak nie tylko dlatego, że zarzut naruszenia tego przepisu nie był usprawiedliwiony, ale także z tej przyczyny, że w pozostałym zakresie skarga zawierała w gruncie rzeczy polemikę z ustaleniami Sądu, odmiennymi od dokonanych w sprawie [...], a taka argumentacja skargi kasacyjnej jest z mocy art. 398³ § 3 k.p.c. niedopuszczalna. Tym samym

oznacza to, że bezpodstawną jest też skarga kasacyjna wniesiona w sprawie niniejszej. Z wyłuszczonej wyżej przyczyn trzeba bowiem uznać za chybioną jej podstawowy zarzut naruszenia art. 365 § 1 k.p.c. Nie są też usprawiedliwione zarzuty naruszenia przepisów o przeprowadzeniu dowodu z opinii instytutu naukowego (art. 290 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1, art. 285 § 1, 286 i art. 217 k.p.c.). Jak to już bowiem wskazano, biegli w opinii wydanej przez Zakład Medycyny Sądowej w sprawie [...] odnieśli się wszechstronnie do najważniejszych okoliczności sprawy, przekonująco wyjaśnili mechanizm powstawania obrażeń kręgosłupa u kierowcy na skutek zderzenia się pojazdów oraz ustosunkowywali się do odmiennego stanowiska biegłych zajętego w sprawie [...]. Sądy miały więc prawo uczynić ją podstawą wyrokowania, bez potrzeby powoływania nowych biegłych. W konsekwencji Sądy prawidłowo przyjęły brak związku przyczynowego pomiędzy zdarzeniem z dnia 17 maja 2002 r., a chorobą kręgosłupa powódki, a tym samym brak podstaw do przypisania pozwanemu ubezpieczycielowi w niniejszej sprawie odpowiedzialności za działania pełnomocnika powódki w sprawie [...]. W związku z tym za niezasadne trzeba uznać zarzuty materialnoprawne skargi kasacyjnej naruszenia art. 361 § 1 k.c., art. 471 k.c. oraz art. 822 § 1 k.c.

Skoro zaś wszystkie zarzuty skargi kasacyjnej okazały się nieusprawiedliwione, podlegała ona oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

Uwzględniając trudną sytuację materialną powódki oraz nietypowy charakter niniejszego procesu, Sąd Najwyższy postanowił na podstawie art. 102 k.p.c. nie obciążać powódki kosztami zastępstwa prawnego na rzecz pozwanego w postępowaniu kasacyjnym.